

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 3. aprila 2025 *

„Predhodno odločanje – Prosto gibanje delavcev – Člen 45 PDEU – Odvetniki – Usposabljanje odvetniških pripravnikov – Ozemeljska omejitev – Nacionalna ureditev, s katero se zahteva, da je del obdobja usposabljanja odvetniškega pripravnika opravljen pri odvetniku s sedežem na nacionalnem ozemlju“

V zadevi C-807/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z odločbo z dne 16. oktobra 2023, ki je na Sodišče prispela 29. decembra 2023, v postopku

Katharina Plavec

proti

Rechtsanwaltskammer Wien,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, S. Rodin (poročevalec), N. Piçarra, sodnika, O. Spineanu-Matei, sodnica, in N. Fenger, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. novembra 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za K. Plavec S. Schwab in J. P. Willheim, Rechtsanwälte,
- za Rechtsanwaltskammer Wien R. Gerlach, Rechtsanwalt, in T. Simek,
- za avstrijsko vlado A. Posch, A. Bell, G. Eberhard in P. Thalmann, agenti,
- za hrvaško vlado G. Vidović Mesarek, agent,

* Jezik postopka: nemščina.

- za švedsko vlado H. Eklinder, agentka,
- za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in J. Szczodrowski, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 45 PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Katharino Plavec in Rechtsanwaltskammer Wien (odvetniška zbornica na Dunaju, Avstrija; v nadaljevanju: RAK) zaradi zavrnitve predloga K. Plavec za vpis v imenik odvetniških pripravnikov na eni strani in za izdajo dokumenta o upravičenosti, iz katerega je razvidno, da je upravičena za omejeno zastopanje pred sodišči v smislu člena 15(3) Rechtsanwaltsordnung (zakon o odvetništvu) z dne 15. julija 1868 (RGBL. št. 96/1868) v različici z dne 20. aprila 2023 (BGBl. I 39/2023 (v nadaljevanju: RAO) na drugi strani.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 45 PDEU določa:

„1. V [Evropski u]niji se zagotovi prosto gibanje delavcev.

2. Prosto gibanje vključuje odpravo vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom in drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji.

[...]“
- 4 V uvodni izjavi 1 Direktive 98/5/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 za olajšanje trajnega opravljanja poklica odvetnika v drugi državi članici kakor tisti, v kateri je bila kvalifikacija pridobljena (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 3, str. 83), je navedeno:

„ker naj v skladu s členom [26 PDEU] notranji trg obsega območje brez notranjih meja; ker je v skladu s členom [4(2)(a) PDEU] odprava ovir, denimo med državami članicami, za prosti pretok oseb in storitev eden od ciljev [Unije]; ker za državljane držav članic to med drugim pomeni možnost opravljati poklic bodisi s samozaposlitvijo ali redno zaposlitvijo v drugi državi članici kakor tisti, v kateri so pridobili svoje poklicne kvalifikacije“.
- 5 Člen 1(1) te direktive določa:

„Namen te direktive je olajšati trajno opravljanje odvetniškega poklica s samozaposlitvijo ali redno zaposlitvijo v drugi državi članici kakor tisti, v kateri je bila pridobljena poklicna kvalifikacija.“

6 Člen 10(1) navedene direktive določa:

„Odvetnik, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države ter je dejansko in redno najmanj tri leta opravljal dejavnost v državi članici gostiteljici na področju prava te države, vključno z zakonodajo Skupnosti, je za sprejem v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici oproščen pogojev iz člena 4(1)(b) Direktive 89/48/EGS [Sveta z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 337)], *dejansko in redno* opravljanje‘ pa pomeni resnično izvajanje dejavnosti brez vsakršne prekinitve razen takšne, ki je posledica vsakdanjega življenjskega dogajanja.

[...]“

Avstrijsko pravo

7 Člen 2 RAO določa:

„1. Pripravnništvo, ki je potrebno za opravljanje odvetniškega poklica, se obvezno opravlja kot delo na pravnem področju na sodišču, državnem tožilstvu ali pri odvetniku; poleg tega se lahko opravlja kot delo na pravnem področju pri notarju ali, če je to delo koristno za opravljanje odvetniškega poklica, pri upravnem organu, na univerzi, pri revizorju ali davčnem svetovalcu. [...] Pripravnništvo pri odvetniku se lahko upošteva le, če se to delo opravlja kot glavna poklicna dejavnost, ne da bi jo ovirala druga poklicna dejavnost; [...].

2. Pripravnništvo v smislu odstavka 1 traja pet let, od tega najmanj sedem mesecev na sodišču ali državnem tožilstvu in najmanj tri leta pri odvetniku v Avstriji.

3. Za opravljanje pripravnništva, ki ga ni treba opraviti na sodišču, državnem tožilstvu ali pri odvetniku v Avstriji, se upoštevajo:

[...]

2. enakovredno pripravnništvo v smislu odstavka 1 v tujini, če je delo koristno za opravljanje odvetniškega poklica;

3. vsako drugo praktično delo na pravnem področju, ki se opravlja na nacionalnem ozemlju ali v tujini, če je to delo koristno za opravljanje odvetniškega poklica in se je opravljal pod nadzorom ustrezno usposobljene osebe ali organa.

Odbor odvetniške zbornice mora sprejeti smernice o pogojih in obsegu, v katerem se upošteva pripravnništvo iz točk 2 in 3; [...]. Smernice se objavijo na spletnem mestu odvetniške zbornice, na tem spletnem mestu pa so objavljene stalno.

[...]“

8 Člen 15(3) in (4) tega zakona določa:

„3. Če zastopanje po odvetniku ni določeno z zakonom, lahko odvetnika pod njegovim nadzorom pred vsemi sodišči in upravnimi organi nadomešča tudi odvetniški pripravnik, ki pri njem opravlja

pripravnishтво; ni pa dopustno, da odvetniški pripravnik podpisuje vloge, ki se predložijo sodišču ali upravnim organom.

4. Odbor odvetniške zbornice mora odvetniškemu pripravniku, ki opravlja pripravništvo pri odvetniku, izdati dokumente o upravičenosti, iz katerih je razvidno, [...] da je upravičen za [omejeno] zastopanje v smislu odstavka 3.“

9 Člen 30(1) navedenega zakona določa:

„Za vpis v imenik odvetniških pripravnikov je treba ob začetku opravljanja odvetniškega pripravništva odboru poslati obvestilo skupaj z dokazilom o avstrijskem državljanstvu, o državljanstvu države članice Evropske unije, druge države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ali Švicarske konfederacije ter dokazilom o končanem študiju avstrijskega prava [...]. Pripravnishтво pri odvetniku se upošteva šele od dneva prejema tega obvestila.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 10 K. Plavec je bila od januarja 2022 zaposlena v odvetniški pisarni Jones Day v Frankfurtu na Majni (Nemčija), kjer je opravljala pripravništvo pri KI, avstrijskem odvetniku, ki je bil v tej odvetniški pisarni družbenik. K. Plavec je po elektronski pošti 14. januarja 2022 RAK zaprosila za vpis v imenik odvetniških pripravnikov in za izdajo dokumenta o upravičenosti, iz katerega je razvidno, da je upravičena za omejeno zastopanje pred sodišči v smislu člena 15(3) RAO.
- 11 K. Plavec je na zahtevo RAK z dopisom z dne 7. marca 2022 predložila naslednja pojasnila. Njeno stalno in običajno prebivališče je bilo v Frankfurtu na Majni, sekundarno prebivališče pa na Dunaju (Avstrija). Njeno delo naj bi se nanašalo izključno na avstrijsko pravo. Edini pooblaščen za dajanje navodil v zvezi z zadevami, ki vključujejo avstrijsko pravo, in sicer njen mentor, KI, naj bi avstrijskim in tujim strankam odvetniške pisarne Jones Day svetoval o avstrijskem pravu ter jih zastopal pred avstrijskimi upravnimi organi in sodišči. Med pripravništvom naj bi bila K. Plavec tako večkrat tedensko v stiku z avstrijskimi upravnimi organi in sodišči v okviru zastopanja strank KI.
- 12 Pristojna služba RAK je z odločbo z dne 14. junija 2022 na podlagi člena 30(1) RAO v povezavi z njegovim členom 2(2) zavrnila predlog K. Plavec z obrazložitvijo, da njeno pripravništvo ni bilo opravljeno pri odvetniku s sedežem v Avstriji.
- 13 K. Plavec je 31. avgusta 2022 zapustila odvetniško pisarno Jones Day.
- 14 Svet RAK je z odločbo z dne 6. septembra 2022 zavrnil pritožbo zoper odločbo z dne 14. junija 2022. V tej odločbi z dne 6. septembra 2022 je med drugim navedeno, da je KI član izpitne komisije za izpite za dostop do odvetniškega poklica v Avstriji in da dela kot odvetnik, imenovan za zastopanje pravnih subjektov v Avstriji v okviru sistema brezplačne pravne pomoči. Zato ima KI poleg odvetniške pisarne v Frankfurtu na Majni na Dunaju še eno odvetniško pisarno, za katero je v skladu z RAO za namestnico imenoval drugo avstrijsko odvetnico. Tako je bilo ugotovljeno, da je od 15. novembra 2016 odsoten zaradi trajnega prebivanja v tujini.

- 15 K. Plavec in KI sta zoper odločbo z dne 6. septembra 2022 pri Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija), ki je predložitveno sodišče, vložila pritožbo, s katero sta predlagala, naj se ta odločba odpravi in RAK naloži, naj K. Plavec vpiše v imenik odvetniških pripravnikov za obdobje od 14. januarja 2022 do 31. avgusta 2022.
- 16 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da se predmet spora, o katerem odloča, nanaša le še na vprašanje, ali je K. Plavec izpolnjevala pogoje za vpis v imenik odvetniških pripravnikov, in če je, v katerem obdobju, saj je odvetniško pisarno Jones Day zapustila 31. avgusta 2022. Poleg tega je predložitveno sodišče, ker KI ni imel lastnega interesa za to, da bi bila K. Plavec z učinkom za nazaj vpisana v imenik odvetniških pripravnikov, pritožbo KI zavrglo kot nedopustno.
- 17 Predložitveno sodišče navaja, da iz člena 2(2) v povezavi s členom 30(1) RAO izhaja, da je treba od skupno petih let obveznega pripravništva za pridobitev poklica odvetnika to pripravništvo najmanj tri leta in sedem mesecev opravljati na avstrijskem ozemlju, od tega vsaj tri leta pri odvetniku. Navedeno sodišče navaja, da kadar je kraj opravljanja dela odvetniškega pripravnika zunaj Avstrije, pristojna avstrijska odvetniška zbornica ne more priti v odvetniško pisarno, v kateri dela ta odvetniški pripravnik, da bi opravila svojo zakonsko nalogo nadzora tega odvetniškega pripravnika in odvetnika, ki je njegov mentor in ki mora zagotoviti celovito usposabljanje navedenega odvetniškega pripravnika za odvetniški poklic.
- 18 Predložitveno sodišče poudarja, da pa se lahko v skladu s členom 2(3), točka 2, RAO del pripravništva K. Plavec, ki ga je opravila pri KI, upošteva kot del pripravništva, ki se lahko opravi v tujini.
- 19 Predložitveno sodišče v zvezi z dejanskim stanjem spora, o katerem odloča, navaja, da pripravništvo K. Plavec ni bilo opravljeno v Avstriji, čeprav je delala pod nadzorom odvetnika, ki je vpisan v avstrijsko odvetniško zbornico, in na področju avstrijskega prava.
- 20 Predložitveno sodišče meni, da se postavlja vprašanje, ali so nacionalne določbe, na podlagi katerih mora del praktičnega usposabljanja kandidata za odvetniški poklic obvezno potekati na nacionalnem ozemlju, nezdržljive s prostim gibanjem delavcev, medtem ko se drugi del tega obdobja lahko opravi v tujini.
- 21 Predložitveno sodišče meni, da so take določbe vsekakor primerne in v skladu z vrednotami, varovanimi s pravom Unije. V zvezi s tem predložitveno sodišče zlasti poudarja, da člen 10(1) Direktive 98/5 pogojuje dostop do odvetniškega poklica v državi članici gostiteljici za odvetnika, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom, izdanim v matični državi članici, ter je dejansko in redno najmanj tri leta opravljal dejavnosti v tej prvi državi članici. Če se ta zahteva po praktičnih izkušnjah v državi članici gostiteljici uporablja za odvetnike, ki že imajo naziv, ki jim omogoča opravljanje poklica v matični državi članici, in so ga tam že opravljali, bi lahko takšna zahteva *a fortiori* veljala za dostop odvetniških pripravnikov do odvetniškega poklica.
- 22 Poleg tega predložitveno sodišče navaja, da se z delom, kakršno je to, ki ga je K. Plavec opravljala v Frankfurtu na Majni, niti ob upoštevanju sodobnih komunikacijskih sredstev ne more zagotoviti takšna intenzivnost stikov z avstrijskimi sodišči in upravnimi organi, kot jo zagotavlja usposabljanje v odvetniški pisarni s sedežem v Avstriji. Poleg tega naj bi bilo nerealno domnevati, da je K. Plavec nameravala posebej priti iz Frankfurta na Majni, da bi se udeležila obravnav pred avstrijskimi sodišči in upravnimi organi, glede na to, da je z dokumentom o upravičenosti, ki ga je želela pridobiti, podeljena le zelo omejena pravica do zastopanja, in sicer v civilnopravnih sporih, ki so večinoma v pristojnosti Bezirksgerichte (okrajna sodišča, Avstrija). Nazadnje, odvetnik, ki je

bil mentor K. Plavec, naj bi se v glavnem ukvarjal z avstrijskim arbitražnim pravom, medtem ko morajo odvetniki, ki so mentorji, na podlagi RAO odvetniškim pripravnikom zagotoviti celostno usposabljanje.

- 23 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 45 PDEU o prostem gibanju delavcev razlagati tako, da ta določba nasprotuje nacionalnim predpisom, v skladu s katerimi je pogoj za vpis v imenik avstrijskih odvetniških pripravnikov to, da kandidat del praktičnega usposabljanja (obdobje usposabljanja) obvezno opravi kot odvetniški pripravnik pri odvetniku v Avstriji, torej na nacionalnem ozemlju [...], vendar za ta del praktičnega usposabljanja [...] ne zadošča opravljanje dela pri odvetniku v drugi državi članici EU, tudi če to delo tam poteka pod nadzorom odvetnika, ki ima pravico do opravljanja tega poklica v Avstriji na področju avstrijskega prava?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 24 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 45 PDEU razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, ki nalaga, da se določen del pripravništva, ki je potrebno za dostop do odvetniškega poklica in med katerim ima odvetniški pripravnik določeno upravičenje za zastopanje pred sodišči te države članice, opravi pri odvetniku s sedežem v navedeni državi članici, pri čemer izključuje možnost, da se to pripravništvo lahko opravi pri odvetniku s sedežem v drugi državi članici, čeprav je ta odvetnik vpisan v odvetniško zbornico prve države članice in čeprav se delo, opravljeno v okviru tega pripravništva, nanaša na pravo te prve države članice.
- 25 V zvezi s tem je treba opozoriti, da imajo države članice, če pogoji za dostop do nekega poklica niso harmonizirani, za opravljanje tega poklica pravico opredeliti potrebno znanje in kvalifikacije (sodba z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 26 Ker pogoji za dostop do odvetniškega poklica osebe, ki doslej v nobeni državi članici ni imela dovoljenja za opravljanje tega poklica, trenutno niso predmet harmonizacije na ravni Unije, so za opredelitev teh pogojev še naprej pristojne države članice (sodba z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 25).
- 27 Iz tega izhaja, da pravo Unije ne nasprotuje temu, da ureditev države članice dostop do odvetniškega poklica pogojuje z znanjem in kvalifikacijami, ki se štejejo za potrebne (sodba z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 26), kar lahko vključuje opravljanje pripravništva v določenem trajanju.
- 28 Vendar morajo države članice svoje pristojnosti na tem področju izvajati ob spoštovanju temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo DEU, nacionalne določbe, sprejete v zvezi s tem, pa ne smejo pomeniti neupravičene ovire za učinkovito uresničevanje temeljne svoboščine, ki je zagotovljena zlasti s členom 45 PDEU (sodba z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 29 Ugotoviti je treba, da ureditev države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, spada na področje uporabe člena 45 PDEU, čeprav ureja pripravništvo, ki je del izobraževanja, ki omogoča dostop do odvetniškega poklica, saj zadevni pravniki opravljajo svoje delo pripravnika kot delavci,

ki prejemajo plačilo (glej po analogiji sodbo z dne 13. novembra 2003, *Morgenbesser*, C-313/01, EU:C:2003:612, točka 60). V obravnavani zadevi je iz spisa, ki je na voljo Sodišču, razvidno, da je bila K. Plavec za pripravništvo v odvetniški pisarni Jones Day plačana.

- 30 V skladu z ustaljeno sodno prakso je namen celote določb Pogodbe DEU o prostem gibanju oseb, vključno s členom 45 PDEU, državljanom Unije olajšati opravljanje katerih koli poklicnih dejavnosti na ozemlju Unije in da te določbe nasprotujejo ukrepom, ki bi lahko te državljane postavili v slabši položaj, kadar želijo opravljati gospodarsko dejavnost na ozemlju druge države članice (sodba z dne 16. novembra 2023, *Komisija/Nizozemska (Prenos vrednosti pokojninskih pravic)*, C-459/22, EU:C:2023:878, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 31 Tako nacionalne določbe, ki onemogočajo delavcu, državljanu ene države članice, da zapusti državo izvora zaradi izvrševanja svoje pravice do prostega gibanja, ali ga od tega odvračajo, omejujejo to svoboščino, tudi če se uporabljajo ne glede na državljanstvo zadevnih delavcev (sodba z dne 11. julija 2019, *A*, C-716/17, EU:C:2019:598, točka 17 in navedena sodna praksa).
- 32 Poleg tega je Sodišče že razsodilo, da člen 45 PDEU načeloma nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki se nanaša na pogoje za upoštevanje poklicnih izkušenj za dostop do odvetniškega poklica, pridobljenih v državi članici, ki ni država članica, ki je sprejela ta ukrep, in ki lahko državljanom Unije, vključno s tistimi iz države članice, ki je sprejela navedeni ukrep, otežuje uresničevanje ali zmanjšuje privlačnost uresničevanja temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo DEU (sodba z dne 17. decembra 2020, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 30). Enako velja za nacionalno ureditev, ki izključuje upoštevanje poklicnih izkušenj, ki jih je treba pridobiti v okviru določenega dela pripravništva, ki je potrebno za dostop do odvetniškega poklica, zgolj zato, ker se ta del pripravništva opravi pri odvetniku s sedežem v drugi državi članici.
- 33 Iz tega sledi, da ureditev države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari in ki nalaga, da se določen del pripravništva, ki je potrebno za dostop do odvetniškega poklica, opravi pri odvetniku s sedežem v tej državi članici, pomeni omejitev prostega gibanja, zagotovljenega s členom 45 PDEU, ker lahko ovira ali zmanjšuje privlačnost uresničevanja tega prostega gibanja s tem, da tem državljanom omejuje možnost, da svojo poklicno dejavnost kot odvetniški pripravnik opravljajo pri odvetniku s sedežem v drugi državi članici.
- 34 Te ugotovitve v nasprotju s tem, kar trdi avstrijska vlada v pisnem stališču, ne ovrže dejstvo, da se na podlagi te ureditve večmesečno pripravništvo v tujini lahko prizna kot drugi del pripravništva. Ker se namreč šteje, da je treba tri leta pripravništva pri odvetniku, ki je del pripravništva iz postopka v glavni stvari, obvezno opraviti pri odvetniku s sedežem v Avstriji, navedena ureditev pravnikom, ki želijo opravljati odvetniški poklic, preprečuje, da bi med tem zadnjenavedenim delom pripravništva uresničevali svojo pravico do prostega gibanja, zagotovljeno s členom 45 PDEU.
- 35 Taka omejitev prostega gibanja je dopustna le, če je, prvič, utemeljena z nujnim razlogom v splošnem interesu, in drugič, se pri njej spoštuje načelo sorazmernosti, kar pomeni, da je primerna za dosledno in sistematično zagotavljanje uresničitve zelenega cilja in ne presega tega, kar je nujno za njegovo uresničitev (sodba z dne 17. decembra 2020, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 32 in navedena sodna praksa).

- 36 Predložitveno sodišče v bistvu navaja, da ureditev iz postopka v glavni stvari uresničuje cilja varstva prejemnikov pravnih storitev in učinkovitega izvajanja sodne oblasti. Ta cilja spadata med cilje, ki jih je mogoče šteti za nujne razloge v splošnem interesu, s katerimi je mogoče upravičiti omejitve prostega gibanja delavcev (sodba z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 37 Poleg tega ureditev države članice, ki upravičenost do vpisa v imenik odvetniških pripravnikov pogojuje z opravljanjem dela pripravništva pri odvetniku s sedežem v tej državi članici, sama po sebi ni neprimerna za zagotovitev uresničitve navedenih ciljev.
- 38 Po eni strani lahko taka ureditev prispeva k zagotavljanju, da pravnik, ki želi postati odvetnik v državi članici, preden lahko opravlja ta poklic, pridobi dejanske izkušnje, ki vključujejo prakso na področju prava v tej državi članici, ter v zvezi s pravili, ki veljajo za odvetnike, in običaji, ki urejajo njihove odnose s sodišči in organi navedene države članice. Po drugi strani bodo lahko tako pristojni organi običajno zlahka preverili pogoje poteka takega pripravništva in zlasti ustreznost vsebine tega pripravništva glede na zahteve, ki izhajajo iz nacionalnega prava. Natančneje, kot poudarja predložitveno sodišče, ureditev, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, pristojni avstrijski odvetniški zbornici omogoča, da v okviru svoje zakonske naloge nadzora nad odvetniškim pripravnikom in odvetnikom, ki je njegov mentor, dostopa do njegove odvetniške pisarne, da bi se prepričala, ali usposabljanje odvetniškega pripravnika ustreza posebnim zahtevam za opravljanje odvetniškega poklica.
- 39 Vendar je treba ugotoviti, da je namen te ureditve – kot je razvidno iz spisa, ki je na voljo Sodišču – da je odvetnik pridobil zadostne izkušnje, ki vključujejo prakso na področju nacionalnega prava, ter stike z avstrijskimi organi in sodišči, da bi se zagotovilo uresničevanje ciljev varstva prejemnikov pravnih storitev in učinkovitega izvajanja sodne oblasti, ki jima sledi nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari, zato pogoj, v skladu s katerim mora pravnik opraviti določen del pripravništva pri odvetniku s sedežem v zadevni državi članici, presega to, kar je nujno za dosego teh ciljev.
- 40 To, da pravniki opravljajo pripravništvo pri odvetniku, ki je vpisan v avstrijsko odvetniško zbornico, vendar ima sedež v drugi državi članici, skupaj z zahtevo, da se pristojnim nacionalnim organom dokaže, da to pripravništvo omogoča izkušnje, enakovredne tistim, ki jih omogoča pripravništvo pri odvetniku s sedežem v Avstriji, je namreč ukrep, ki omogoča uresničitev ciljev ureditve, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, in je manj omejujoč od omejitve, določene s to ureditvijo.
- 41 V zvezi s tem je treba na prvem mestu navesti, da ni mogoče na splošno domnevati, da pravnik, ki opravlja pripravništvo pri odvetniku, ki je vpisan v avstrijsko odvetniško zbornico, vendar ima sedež v drugi državi članici, ne more pridobiti ustreznega usposabljanja ali zadostnih izkušenj, ki vključujejo prakso na področju avstrijskega prava in so enakovredne tistim, ki bi jih pridobil pravnik, ki opravlja pripravništvo v Avstriji. V teh okoliščinah obveznost predložitve zadostnih dokazov, da je delo, ki se dejansko opravlja med takšnim pripravništvom, takšno, da omogoča usposabljanje in izkušnje, enakovredne tistim, ki jih omogoča pripravništvo pri odvetniku s sedežem v Avstriji, zagotavlja, da so bili cilji tega pripravništva dejansko doseženi.
- 42 Na drugem mestu, v okviru ureditve, kakršna je ta, navedena v točki 40 te sodbe, lahko pristojni organi še naprej izvajajo učinkovit nadzor pogojev poteka pripravništva.

- 43 Najprej, če pristojni organi menijo, da je to koristno glede na elemente, ki so jim na voljo, lahko pozovejo odvetniškega pripravnika in njegovega mentorja, da pridobijo pojasnila o poteku pripravništva, in po potrebi odredijo prekinitev pripravništva ali ga ne upoštevajo v primeru zavrnitve odgovora na ta poziv. Poleg tega je iz izjav, ki jih je RAK podala na obravnavi pred Sodiščem, razvidno, da RAK take pozive izda, kadar v posameznih primerih obstajajo utemeljeni dvomi o izpolnjevanju zahtev glede usposabljanja odvetniškega pripravnika v zvezi z opravljanjem odvetniškega poklica.
- 44 Dalje, glede na to, da sta v primeru, ki ga navaja predložitveno sodišče, tako odvetniški pripravnik kot njegov mentor vpisana v odvetniško zbornico države članice, iz katere izhaja usposabljanje za odvetniški poklic, so stanovski organi običajno pristojni, da jima naložijo disciplinske sankcije, če poskušata pristojne organe zavesti glede vsebine pripravništva ali ne upoštevati nadzornih ukrepov, sprejetih za zagotovitev pravilnega izvajanja tega pripravništva.
- 45 Nazadnje, čeprav je res, da v okviru ureditve, kakršna je ta, navedena v točki 40 te sodbe, pristojni organi ne morejo nujno dostopati do odvetniške pisarne mentorja zaradi nadzora, takega dostopa ni mogoče šteti za nujnega za uresničitev ciljev ureditve iz postopka v glavni stvari. Poleg tega je iz informacij, ki jih je RAK predložila na obravnavi, razvidno, da za preverjanje, ali so cilji pripravništva doseženi, v praksi uporablja manj stroge nadzorne ukrepe, kot je nadzor na kraju samem v odvetniških pisarnah.
- 46 Okoliščina, da ima v avstrijskem pravu odvetniški pripravnik po 18 mesecih pripravništva pri odvetniku s sedežem v Avstriji zelo široko upravičenje za zastopanje, ne more ovreči navedenega, ker naj bi bile na podlagi ureditve, kakršna je ta, navedena v točki 40 te sodbe, izkušnje, ki bi jih pravnik pridobil po tem, ko bi opravil to pripravništvo pri odvetniku s sedežem v drugi državi članici, enakovredne tistim, ki bi jih ob koncu istega obdobja pridobil odvetniški pripravnik, ki bi opravil pripravništvo pri odvetniku s sedežem v Avstriji.
- 47 Poleg tega, ker predložitveno sodišče meni, da ureditev iz postopka v glavni stvari temelji na logiki, primerljivi z logiko iz člena 10(1) Direktive 98/5, je treba ugotoviti, da odločitev zakonodajalca Unije ob sprejetju te direktive glede ukrepov, ki jih države članice lahko naložijo odvetnikom, ki so poklicno kvalifikacijo pridobili v drugi državi članici in želijo opravljati svoj poklic na njihovem ozemlju, ne more omejiti uporabe določb Pogodbe DEU na položaj, ki ne spada na področje uporabe navedene direktive.
- 48 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 45 PDEU razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, ki nalaga, da se določen del pripravništva, ki je potrebno za dostop do odvetniškega poklica in med katerim ima odvetniški pripravnik določeno upravičenje za zastopanje pred sodišči te države članice, opravi pri odvetniku s sedežem v navedeni državi članici, pri čemer izključuje možnost, da se to pripravništvo lahko opravi pri odvetniku s sedežem v drugi državi članici, čeprav je ta odvetnik vpisan v odvetniško zbornico prve države članice in čeprav se delo, opravljeno v okviru tega pripravništva, nanaša na pravo te prve države članice, zaradi česar ta ureditev zadevnim pravnikom ne dovoljuje, da ta del navedenega pripravništva opravijo v drugi državi članici, če pristojnim nacionalnim organom ne dokažejo, da jim bo to pripravništvo, ko bo opravljeno, omogočilo usposabljanje in izkušnje, enakovredne tistim, ki jih omogoča pripravništvo pri odvetniku s sedežem v prvi državi članici.

Stroški

- 49 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 45 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, ki nalaga, da se določen del pripravništva, ki je potrebno za dostop do odvetniškega poklica in med katerim ima odvetniški pripravnik določeno upravičenje za zastopanje pred sodišči te države članice, opravi pri odvetniku s sedežem v navedeni državi članici, pri čemer izključuje možnost, da se to pripravništvo lahko opravi pri odvetniku s sedežem v drugi državi članici, čeprav je ta odvetnik vpisan v odvetniško zbornico prve države članice in čeprav se delo, opravljeno v okviru tega pripravništva, nanaša na pravo te prve države članice, zaradi česar ta ureditev zadevnim pravnikom ne dovoljuje, da ta del navedenega pripravništva opravijo v drugi državi članici, če pristojnim nacionalnim organom ne dokažejo, da jim bo to pripravništvo, ko bo opravljeno, omogočilo usposabljanje in izkušnje, enakovredne tistim, ki jih omogoča pripravništvo pri odvetniku s sedežem v prvi državi članici.

Podpisi